

Kęstas Kirtiklis

Vilniaus universitetas

Ar komunikacijos mokslai taps mokslu?

Kaip heterogeniškos kilmės studijų laukas tampa mokslu? Į šį klausimą bandoma atsakyti pasitelkus komunikacijos mokslų pavyzdį.

Pranešime aptariamos komunikacijos mokslo išeiti iš teorinės fragmentacijos situacijos, analizuojant naujausią bandymą „suvienyti“ komunikacijos mokslą. Jo autorius Robertas T. Craigas siūlo įvairioms skirtingoms teorinėms prieigoms vienytis dvejopu pagrindu, kurį sudaro (1) konstitutyvus komunikacijos metamodelis, konceptualizuojantis komunikaciją kaip procesą, kurio metu produkuojamos ir reprodukuojamos bendros reikšmės, bei (2) komunikacijos teorijos kaip metadiskursyvosios praktikos samprata. Tai leistų komunikacijos mokslininkams pradėti vaisingą tarpusavio dialogą, o pačią komunikacijos teoriją paverstų vientisu dialoginiu-dialektiniu lauku.

Šis Craigo siūlymas kritikuojamas dėl to, kad (1) konstitutyvus komunikacijos metamodelis nėra aiškiai atskirtas nuo konstitutyvaus pirmojo laipsnio komunikacijos modelio ir (2) jis nenurodo jokių tiesos kriterijų, kuriais remiantis būtų skiriamos teisingos ir klaidingos teorijos.

Atsižvelgiant į Craigo siūlymo kritiką, pranešime siūlomas kitas būdas pasiekti Craigo nurodomam tikslui (komunikacijos teorijos kaip dialoginio-dialektinio lauko sukūrimui). Tai tam tikrų, komunikacijos mokslininkų bendruomenės prisiimtų, kriterijų modelis, kuriais remiantis ne tik taptų įmanomas skirtingų teorinių prieigų dialogas, bet ir atsirastų būdas vertinti teorijas.